

Використання спеціальних вправ для розвитку рухових якостей та формування техніко-тактичних дій захисників 13–14 років у підготовчому періоді

Ярослав Крайник
Вячеслав Мулик
Дар'я Окунь
Святослав Коваль

Харківська державна академія фізичної культури,
Харків, Україна

Мета: розробити комплекси тренувальних програм для крайніх і центральних захисників з використанням спеціальних вправ відповідно до ігрового амплуа та визначити ефективність їх використання у юних футболістів 13–14 років.

Матеріал і методи: у дослідженні приймали участь юні футболісти 13–14 років ФК "Арсенал" м. Харків у кількості 10 спортсменів протягом річного макроциклу (2018–2019). У процесі дослідження використовувалися педагогічне спостереження та визначення кількісних і якісних техніко-тактичних дій протягом матчу, методи математичної статистики.

Результати: визначено вплив комплексів спеціальних бігових і стрибкових вправ, які додатково використовувалися у крайніх і центральних захисників відповідно до ігрового амплуа, на кількісні і якісні показники ігрової діяльності юних футболістів 13–14 років.

Висновки: отримані результати експериментально підтвердили ефективність застосування спеціалізованих бігових і стрибкових вправ окремо у крайніх і центральних захисників, що підвищує рівень виконання ними техніко-тактичних дій.

Ключові слова: крайні і центральні захисники, рухові якості, ігрове амплуа, техніко-тактичні дії, морфо-функціональні показники.

Вступ

Удосконалення системи підготовки юних спортсменів неможливо без пошуку нових підходів до організації навчально-тренувального процесу, а також використання новітніх досягнень спортивної науки у практичній роботі тренера [8; 11; 13].

В існуючих дослідженнях [1; 3; 4; 8; 12] відзначено необхідність покращення якості підготовки юних футболістів, пошуку і впровадження в практику найбільш ефективних засобів і методів тренувань, у зв'язку з чим необхідно проведення спеціального вивчення і аналізу різних аспектів даної проблеми. Одним із напрямків досліджень є розробка засобів спеціальної фізичної підготовки юних футболістів 13–14 років різного ігрового амплуа [5; 7; 14]. Доцільність вирішення даного питання визначає те, що при проведенні тренувальних занять використання спеціальних засобів фізичної підготовки потребує врахування специфічних вимог до кожного футболіста залежно від ігрового амплуа [2; 6; 15].

У роботах [10; 16; 17] розглядаються питання щодо особливостей підготовки польових гравців різного ігрового амплуа (захисник, півзахисник, нападник), але очевидно, що дії крайніх і центральних захисників і півзахисників мають суттєву різницю. Тому визначення особливостей використання спеціальних рухових вправ для крайніх та центральних захисників є актуальним для проведення досліджень.

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами. Робота проводиться відповідно до Ініціативної теми науково-дослідної роботи у галузі фізичної культури та спорту Харківської державної академії фізичної культури на 2019–2023 роки за темою "Удосконалення навчально-тренувального процесу в спортивних іграх", номер держреєстрації 0116U101644

Мета дослідження: розробити зміст тренувальних програм для крайніх і центральних захисників з використанням спеціальних вправ відповідно до ігрового амплуа та визначити ефективність їх використання у юних футболістів 13–14 років.

Задачі дослідження:

1. Розробити комплекси рухових вправ та методу їх використання для крайніх і центральних футболістів 13–14 років з урахуванням ігрового амплуа.

2. Визначити вплив спеціальних бігових та стрибкових вправ, що використовують протягом підготовчого періоду, на кількісні і якісні показники техніко-тактичних дій крайніх і центральних захисників 13–14 років.

Матеріал і методи дослідження

У дослідженні приймали участь юні футболісти 13–14 років ФК "Арсенал" м. Харків у кількості 10 спортсменів протягом річного макроциклу (2018–2019). У процесі дослідження використовувалися педагогічне спостереження та визначення кількісних і якісних техніко-тактичних дій протягом матчу, методи математичної статистики.

Рухові дії, що здійснюють крайні захисники, суттєво відрізняються від дій центральних захисників і пов'язані з великим обсягом роботи, що потребує прояву витривалості, і, перш за все, анаеробної.

Підготовчий період експериментальної програми включав втягуючий, базовий із загальної та базовий з спеціальної фізичної підготовки.

Втягуючий мезоцикл є однаковим для всіх гравців команди і передбачає закладення бази загальної фізичної підготовки, у зв'язку з чим використовуються бігові вправи у різних модифікаціях: рівномірний і перемінний біг, фартлек. Крім цього, використовуються загальнофізичні вправи, які складають колове тренування, як на стадіоні,

так і в тренажерному залі. Особлива увага також приділялася використанню легкоатлетичних вправ, які є основою рухів під час ривків і прискорень, а також різних переміщень (спиною вперед, схресним кроком, біг з захлестом голени та підніманням стегна та інше). Значна увага приділялася стрибковим вправам (багатоскоки, вистрибування вгору на одній та двох ногах та інше).

Проведений втягуючий мезоцикл дозволив сформулювати базовий рівень фізичної і техніко-тактичної підготовленості юних футболістів 13–14 років. Наприкінці було визначено кількісні та якісні показники техніко-тактичних дій, під час гри крайніх і центральних захисників.

Подальший базовий мезоцикл із загальної фізичної підготовки передбачив використання у крайніх захисників додатково вправ з застосуванням бігу (рівномірної і перемінної інтенсивності), стрибків (через бар'єри, легкоатлетичні), силові тренування на тренажерах, а також з набивними м'ячами (оскільки крайньому захиснику приходить здійснювати кидання м'яча з-за бокової лінії). Особлива увага приділялася техніці рухових дій під час їх виконання.

У базовому мезоциклі зі спеціальної фізичної і технічної підготовки ускладнювалися вправи, які відповідали ігровим діям.

Так, для крайніх захисників використовувалися різні види бігових вправ у сполученні з подоланням перешкод, виконанням підкатів, єдиноборств, стрибків, відбору м'яча та подальших технічних дій, пов'язаних з передачею м'яча. Крім того, при виконанні вправ особлива увага приділялася техніці їх виконання.

Слід зазначити, що виконання ривків здійснювалося за рахунок частоти рухів, а прискорення переважно за рахунок довжини кроків.

Результати дослідження

Застосування спеціальних бігових та стрибкових вправ дозволило суттєво збільшити кількість і якість виконання техніко-тактичних дій крайніх захисників досліджуємої групи (табл. 1, 2). Збільшилася кількість ігрових рухових дій на 5,1% ($t=2,49$; $p<0,05$) за рахунок кількості виконаних ривків ($t=2,31$; $p<0,05$) та прискорень ($t=4,06$; $p<0,01$), у той час як інші рухові дії, менш значущі для крайніх захисників, зменшилися на 8,0% ($t=3,74$; $p<0,01$) (табл. 3).

Поряд з цим достовірно підвищилася якість виконання техніко-тактичних дій крайніх захисників досліджуємої групи (табл. 2). Збільшилася кількість виконання середніх ($t=3,29$; $p<0,01$) і довгих ($t=3,39$; $p<0,01$) передач, підкатів ($t=2,59$; $p<0,05$) та зупинень м'яча ($t=2,32$; $p<0,05$), що виконуються на фоні втоми.

Побудова тренувального процесу центральних захисників у втягуючому мезоциклі має загальний зміст для всіх гравців команди та передбачає поступове підвищення навантажень для подальшої індивідуалізації занять у залежності від ігрових амплуа.

Базовий мезоцикл з ЗФП центральних захисників передбачав на базі аеробної витривалості використовувати біг з перемінною інтенсивністю (біг на 2000–2500 м; фартлек; човниковий біг), стрибкові легкоатлетичні вправи; вправи силового характеру; колове тренування, вправи зі штангою.

У базовому мезоциклі зі спеціальної фізичної підготовки центральні захисники додатково використовували вправи з урахуванням специфіки рухової діяльності, а саме: бігові вправи – фартлек, скіппінг, прискорення, ривки, різновиди бігу (правим і лівим боком, спиною впе-

Таблиця 1

Кількісні показники виконання техніко-тактичних дій крайніх захисників за час дослідження, % (n=20)

№ з/р	Рухові дії	На початок дослідження		На кінець дослідження	
		$\bar{X} \pm m$	$\bar{X} \pm m$	t	p
1.	Ривки 15–20 м	16,1±0,45	18,2±0,47	2,31	<0,05
2.	Прискорення 40–50 м	16,7±0,46	19,5±0,51	4,06	<0,01
3.	Біг спиною вперед	5,0±0,24	4,9±0,23	0,18	>0,05
4.	Біг схресним кроком	3,4±0,22	3,8±0,20	2,00	>0,05
5.	Біг приставним кроком	1,6±0,09	1,5±0,08	0,83	>0,05
6.	Єдиноборства	19,1±1,31	22,5±1,27	1,87	>0,05
7.	Гра головою	4,8±0,34	5,2±0,36	0,80	>0,05
8.	Вбрасування м'яча	5,6±0,17	5,7±0,18	0,41	>0,05
9.	Кількість бігу за гру	42,8±1,47	17,9±1,48	2,49	<0,05
10.	Інші рухові дії	27,7±1,52	19,7±1,50	3,74	<0,01

Таблиця 2

Показники якості виконання техніко-тактичних дій крайніх захисників за час дослідження, % (n=20)

№ з/р	Техніко-тактичні дії	На початок дослідження		На кінець дослідження	
		$\bar{X} \pm m$	$\bar{X} \pm m$	t	p
1.	Короткі передачі	31,2±1,24	32,6±1,25	0,80	>0,05
2.	Середні передачі	28,1±1,24	33,8±1,21	3,29	<0,01
3.	Довгі передачі	9,6±0,42	11,7±0,46	3,39	<0,01
4.	Обведення	14,0±0,58	15,8±0,58	2,20	<0,05
5.	Ведення м'яча	26,2±1,03	27,1±1,05	0,61	>0,05
6.	Підкати	30,0±1,58	35,7±1,54	2,59	<0,05
7.	Зупинки м'яча	24,2±1,08	27,8±1,4	2,32	<0,05
8.	Удари ногою у ворота	25,0±1,08	26,1±1,09	0,71	>0,05
9.	Удари головою	20,3±1,05	21,1±1,07	0,53	>0,05

ред, змійкою), звертаючи увагу на частоту і техніку рухів їх виконання; стрибкові вправи та їх комбінації з біговими вправами та ударами по м'ячу ногами і головою.

Використання спеціалізованих вправ дозволило у змагальному періоді (за 10 ігр) здійснювати більшу кількість ігрових дій, переважно тих, що притаманні центральним захисникам (табл. 3).

Так, суттєво збільшилися кількісні показники виконання ривків ($t=5,54$; $p<0,001$), прискорень ($t=5,44$; $p<0,001$), бігу спиною вперед ($t=3,43$; $p<0,01$) та схресним кроком ($t=2,19$; $p<0,05$), а також участі у єдиноборствах ($t=2,30$; $p<0,05$) та гри головою ($t=4,55$; $p<0,001$).

За час дослідження достовірно збільшилася кількість різновидів бігу за гру ($t=4,65$; $p<0,001$), що зменшило виконання інших рухових дій (ходьба, біг у повільному русі та інше) ($t=4,40$; $p<0,001$), тобто підвищилася інтенсивність ігрової діяльності центральних захисників.

Під час виконання бігових і стрибкових вправ особлива увага приділялася техніці їх виконання, що позитивно вплинуло на якість виконання техніко-тактичних дій центральних захисників (табл. 4).

У процесі впровадження експериментальної методики із застосуванням спеціальних вправ підвищилися показники якості техніко-тактичних дій центральних захисників у виконанні: середніх ($t=4,92$; $p<0,01$) і довгих ($t=5,54$; $p<0,001$) передач, зупинок м'яча ($t=2,72$; $p<0,05$), ударів м'яча ногою ($t=2,13$; $p<0,05$) та головою у ворота ($t=2,42$; $p<0,05$).

Висновки / Дискусія

У проведених раніше дослідженнях [6; 9] встановле-

но, що крайні і центральні захисники в ігровій діяльності мають значну різницю в показниках кількості і якості виконуваних техніко-тактичних дій.

Так, для крайніх захисників в більшій мірі притаманна участь у єдиноборствах та виконанні рухових дій аеробної витривалості.

Центральним захисникам, поряд з участю у єдиноборствах, суттєвіше є виконання ривків, що обумовлюють анаеробну витривалість. У зв'язку з чим виникає необхідність диференціювання спеціальної рухової діяльності крайніх і центральних захисників.

Отримані у даному дослідженні результати експериментально підтвердили припущення про ефективність застосування спеціалізованих бігових і стрибкових вправ окремо у крайніх і центральних захисників. Доведено, що у крайніх захисників у заняттях додатково доцільно використовувати різні види бігових вправ у сполученні з подоланням перешкод, виконанням підкатів, єдиноборств, стрибків, відбору м'яча та подальших технічних дій, пов'язаних з передачею м'яча. Крім того, при виконанні вправ особлива увага приділяється техніці їх виконання.

Для центральних захисників позитивним є використання вправ з урахуванням специфіки рухової діяльності, а саме: бігові вправи – фартлек, скіппінг, прискорення, ривки, різновидності бігу (правим і лівим боком, спиною вперед, змійкою, звертаючи увагу на частоту і техніку рухів їх виконання; стрибкові вправи та їх комбінації з біговими вправами та ударами по м'ячу ногами і головою.

Отже, визначено, що в тренувальному процесі захисників доцільно використовувати спеціальні вправи відповідно до ігрового амплуа (крайні і центральні захисники).

Таблиця 3

Кількісні показники виконання техніко-тактичних дій центральних захисників за час дослідження, % (n=20)

№ з/р	Рухові дії	На початок дослідження		На кінець дослідження	
		$\bar{X} \pm m$	t	$\bar{X} \pm m$	p
1.	Ривки 15–20 м	14,0±0,49		18,1±0,56	5,54 <0,001
2.	Прискорення 40–50 м	12,5±0,47		13,2±0,49	5,44 <0,001
3.	Біг спиною вперед	5,6±0,25		6,8±0,24	3,43 <0,01
4.	Біг схресним кроком	3,2±0,22		3,9±0,23	2,19 <0,05
5.	Біг приставним кроком	1,8±0,10		1,9±0,12	0,64 >0,05
6.	Єдиноборства	21,5±1,40		26,1±1,44	2,30 <0,05
7.	Гра головою	7,8±0,38		10,3±0,40	4,55 <0,001
8.	Кількість бігу за гру	37,1±1,46		46,9±1,52	4,65 <0,001
9.	Інші рухові дії	62,9±1,57		53,1±1,54	4,46 <0,001

Таблиця 4

Показники якості виконання техніко-тактичних дій центральних захисників за час дослідження, % (n=20)

№ з/р	Техніко-тактичні дії	На початок дослідження		На кінець дослідження	
		$\bar{X} \pm m$	t	$\bar{X} \pm m$	p
1.	Короткі передачі	30,8±1,22		31,9±1,24	0,63 >0,05
2.	Середні передачі	25,2±1,28		34,6±1,42	4,92 <0,001
3.	Довгі передачі	10,1±0,44		16,3±1,03	5,54 <0,001
4.	Обведення	15,1±0,59		17,2±1,02	1,78 >0,05
5.	Ведення м'ячи	25,8±1,17		27,1±1,19	0,78 >0,05
6.	Підкати	16,0±1,26		17,1±1,28	0,65 >0,05
7.	Зупинки м'яча	26,2±1,18		30,8±1,21	2,72 <0,05
8.	Удари ногою у ворота	25,0±1,08		28,3±1,4	2,13 <0,05
9.	Удари головою	20,8±1,07		24,5±1,09	2,42 <0,05

Перспектива подальших досліджень полягає у визначенні впливу використання спеціальних рухових вправ на формування факторної структури підготовленості юних футболістів 13–14 років різного ігрового амплуа.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що немає конфлікту інтересів, який може сприйматися таким, що може завдати шкоди неупередженості статті.

Джерела фінансування. Ця стаття не отримала фінансової підтримки від державної, громадської або комерційної організації.

Список посилань

1. Бердникова, А.Н. (2018), "Особенности технико-тактической и физической подготовки футболистов 13-14 лет", *Человек. Спорт. Медицина*, Т. 18, № 4, С. 73-79.
2. Даев, В.Е. (2007), *Оптимизация спортивного отбора и ориентации футболистов по игровым амплуа на этапе углубленной специализации: автореферат*, Малаховка.
3. Ермоленко, П., Залойло, В. (2012), "Підготовка футболістів віком 11-15 років з урахуванням ігрового амплуа", *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*, № 1, С. 16-22.
4. Журид, С.Н. (2007), "Модельные характеристики технико-тактических действий юних футболистов 15 и 17 лет различных игровых амплуа", *Слобожанський науково-спортивний вісник*, № 12, С. 93-97.
5. Зайченко, А.С., Попов, Ю.А. (2017), "Совершенствование скоростных качеств физической подготовки футболистов разного игрового амплуа", *Физическая культура: воспитание, образование тренировка*, № 5, С. 34-36.
6. Коваль, С.С., Лебедев, С.І. (2014), "Порівняльний аналіз командних кількісних показників техніко-тактичних дій футболістів 10-12 років під час змагальної діяльності", *Слобожанський науково-спортивний вісник*, № 1(39), С. 48-52.
7. Коваль, С.С. (2010), "Исследование взаимосвязи скоростных качеств и технико-тактических действий юных футболистов 8-12 лет", *Слобожанський науково-спортивний вісник*, № 1, С. 99-102.
8. Костюкевич, В.М. (2006), *Управление тренировочным процессом футболистов в годичном цикле подготовки: монография*, Винница.
9. Мулик, В.В., Крайник, Я.Б. (2019), "Кількісні характеристики рухових дій юних футболістів під час змагальної діяльності на етапі попередньо-базової підготовки", *Спортивні ігри*, № 4(14), С. 48-57, doi: 10.15391/si.2019-4.05.
10. Ларин, О.С., Иванов, Н.В. (2016), "Особенности специальной физической подготовки юных футболистов с учетом игрового амплуа", *Ученые записки университета имени П.Ф. Лесгафта*, № 1(131), С. 123-125.
11. Лисенчук, Г.А. (2003), *Управление подготовкой футболистов*, Киев.
12. Лисенчук, Г., Попов, О., Хоменко, О. (2013), "Структура фізичної підготовленості футболістів", *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*, № 3, С. 21-23.
13. Перевозник, В.І., Перцухов, А.А. (2015), "Рухова активність футболістів різного амплуа в умовах змагальної діяльності", *Спортивні ігри*, № 11, С. 143-146.
14. Перцухов, А.А. (2009), "Оцінка надійності виконання техніко-тактичних дій футболістами 17-19 років різних ігрових амплуа", *Слобожанський науково-спортивний вісник*, № 3, С. 123-126.
15. Перцухов, А.А. (2013), "Сравнительная характеристика показателей специальной подготовленности центральных и крайних защитников 17–19 лет", *Слобожанський науково-спортивний вісник*, № 2, С. 62-67.
16. Собко, С., Воропай, С., Собко, Н., Гавришко, С. (2015), "Динаміка показників загальної фізичної підготовленості юних футболістів на етапі базової підготовки", *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: збірник наукових праць*, № 2(30), С. 160-164.
17. Шевченко, А.Ю., Бойченко, С.В. (2014), "Структура і зміст процесу підготовки юних футболістів на етапі початкової підготовки", *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*, Випуск 6(49), С. 147-155.

Стаття надійшла до редакції: 05.11.2019 р.

Опубліковано: 30.12.2019 р.

Аннотация. Ярослав Крайник, Вячеслав Мулик, Дарья Окунь, Святослав Коваль. **Использование специальных упражнений для развития двигательных качеств и формирования технико-тактических действий защитников 13–14 лет в подготовительном периоде.** **Цель:** разработать содержание тренировочных программ для крайних и центральных защитников с использованием специальных упражнений в соответствии с игровым амплуа и определить эффективность их использования у юных футболистов 13–14 лет. **Материал и методы:** в исследовании принимали участие юные футболисты 13–14 лет ФК "Арсенал" г. Харьков в количестве 10 спортсменов в течение годового макроцикла (2018–2019). В процессе исследования использовались педагогическое наблюдение и определение количественных и качественных технико-тактических действий в течение матча, методы математической статистики. **Результаты:** определено влияние комплексов специальных беговых и прыжковых упражнений, которые дополнительно использовались у крайних и центральных защитников в соответствии с игровым амплуа, на количественные и качественные показатели игровой деятельности юных футболистов 13–14 лет. **Выводы:** полученные результаты экспериментально подтвердили эффективность применения специализированных беговых и прыжковых упражнений отдельно у крайних и центральных защитников, что повышает уровень выполнения ими технико-тактических действий.

Ключевые слова: крайние и центральные защитники, двигательные качества, игровое амплуа, технико-тактические действия, морфо-функциональные показатели.

Abstract. Yaroslav Kraynik, Vyacheslav Mulik, Daria Okun & Svyatoslav Koval. **Use of special exercises for the development of motor qualities and the formation of technical and tactical actions of defenders 13–14 years in the preparatory period.** **Purpose:** to develop the content of training programs for the extreme and central defenders using special exercises in accordance with the game role and determine the effectiveness of their use in young football players 13–14 years old. **Material & Methods:** the study involved young football players of 13–14 years old FC "Arsenal" in Kharkiv in the amount of 10 athletes during a one-year macrocycle (2018–2019). In the process of research, pedagogical observation and determination of quantitative and qualitative technical and tactical actions during the match, methods of mathematical statistics were used. **Results:** the influence of the complexes of special running and jumping exercises, which were additionally used by the wing back and central defenders in accordance with the game role, on the quantitative and qualitative indicators of the game activity of young football players of 13–14 years is determined. **Conclusions:** the results obtained experimentally confirmed the effectiveness of the use of specialized running and jumping exercises separately for the extreme and central defenders, which increases the level of their performance of technical and tactical actions.

Keywords: wing back and central defenders, motor qualities, playing role, technical and tactical actions, morpho-functional indicators.

References

1. Berdnikova, A.N. (2018), "Features of the technical, tactical and physical training of football players 13-14 years old", *Chelovek. Sport. Meditsina*, Vol. 18, No. 4, pp. 73-79. (in Russ.)
2. Daev, V.Ye. (2007), *Optimizatsiya sportivnogo otbora i orientatsii futbolistov po igrovym amplya na etape uglublennoy spetsializayii: avtorefrat* [Optimization of sports selection and orientation of football players by playing roles at the stage of in-depth specialization: abstract], Malakhovka. (in Russ.)
3. Yermolenko, P. & Zaloilo, V. (2012), "Preparation of football players aged 11-15 years taking into account the game role", *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu*, No. 1, pp. 16-22. (in Ukr.)
4. Zhurid, S.N. (2007), "Model characteristics of the technical and tactical actions of young soccer players 15 and 17 years of various game roles", *Slobozans'kij naukovno-sportivnij visnik*, No. 12, pp. 93-97. (in Russ.)
5. Zaychenko, A.S. & Popov, Yu.A. (2017), "Improving the speed qualities of physical training of football players of different game roles", *Fizicheskaya kultura: obrazovanie trenirovka*, No. 5, pp. 34-36. (in Russ.)
6. Koval, S.S. & Lebediev, S.I. (2014), "Comparative analysis of team quantitative indicators of technical and tactical actions of football players of 10-12 years during competitive activity", *Slobozans'kij naukovno-sportivnij visnik*, No. 1(39), pp. 48-52. (in Ukr.)
7. Koval, S.S. (2010), "A study of the relationship of speed qualities and technical and tactical actions of young soccer players aged 8-12", *Slobozans'kij naukovno-sportivnij visnik*, No. 1, pp. 99-102. (in Russ.)
8. Kostyukevich, V.M. (2006), *Upravlenie trenirovochnym protsessom futbolistov v godichnom tsikle podgotovki: monografiya* [Management of the training process of football players in the annual training cycle], Vinnitsa. (in Russ.)
9. Mulyk, V.V. & Krainyk, Ya.B. (2019), "Quantitative Characteristics of the Movement of Young Soccer Players During Competitive Activities during the Pre-Basic Training", *Sportyvi ihry*, No. 4(14), pp. 48-57, doi: 10.15391/si.2019-4.05. (in Ukr.)
10. Larin, O.S. & Ivanov, N.V. (2016), "Features of the special physical training of young football players taking into account the game role", *Uchenye zapiski universiteta imeni P.F. Lesgafita*, No. 1(131), pp. 123-125. (in Russ.)
11. Lisenchuk, G.A. (2003), *Upravlenie podgotovkoy futbolistov* [Training Management for Football Players], Kiev. (in Russ.)
12. Lisenchuk, H., Popov, O. & Khomenko, O. (2013), "Structure of physical fitness of football players", *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu*, No. 3, pp. 21-23. (in Ukr.)
13. Perevoznyk, V.I. & Pertsukhov, A.A. (2015), "Motor activity of football players of different roles in the conditions of competitive activity", *Sportyvi ihry*, No. 11, pp. 143-146. (in Ukr.)
14. Pertsukhov, A.A. (2009), "Assessment of reliability of performance of technical and tactical actions by football players of 17-19 years of different playing fields", *Slobozans'kij naukovno-sportivnij visnik*, No. 3, pp. 123-126. (in Ukr.)
15. Pertsukhov, A.A. (2013), "Comparative characteristics of special preparedness indicators for central and extreme defenders 17-19 years old", *Slobozans'kij naukovno-sportivnij visnik*, No. 2, pp. 62-67. (in Russ.)
16. Sobko, S., Voropai, S., Sobko, N. & Havryshko, S. (2015), "Dynamics of indicators of general physical fitness of young players at the stage of basic training", *Fizychno vykhovannia, sport i kultura zdorov'ia u suchasnomu suspilstvi: zbirnyk naukovykh prats*, No. 2(30), pp. 160-164. (in Ukr.)
17. Shevchenko, A.Yu. & Boichenko, S.V. (2014), "Structure and content of the process of preparation of young football players at the stage of initial preparation", *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova*, Vypusk 6(49), pp. 147-155. (in Ukr.)

Received: 05.11.2019.

Published: 30.12.2019.

Відомості про авторів / Information about the Authors

Крайник Ярослав Богданович: Харківська державна академія фізичної культури: вул. Клочківська 99, м. Харків, 61058, Україна.
Крайник Ярослав Богданович: Харьковская государственная академия физической культуры: ул. Клочковская 99, г. Харьков, 61058, Украина.

Yaroslav Krainyk: Kharkiv State Academy of Physical Culture: street Klochkivska 99, t. Kharkiv, 61058, Ukraine.

ORCID.ORG/0000-0003-1567-8570

E-mail: yaroslavkr2014@gmail.com

Мулик Вячеслав Володимирович: д. фіз. вих., професор; Харківська державна академія фізичної культури: вул. Клочківська 99, м. Харків, 61058, Україна.

Мулик Вячеслав Владимирович: д. физ. восп., профессор Харьковская государственная академия физической культуры: ул. Клочковская 99, г. Харьков, 61058, Украина.

Vyacheslav Mulik: Doctor of Sciences (Physical Education and Sports), Professor; Kharkiv State Academy of Physical Culture: street Klochkivska 99, t. Kharkiv, 61058, Ukraine.

ORCID.ORG/0000-0002-4441-1253

E-mail: mulyk.viacheslav@gmail.com

Окунь Дар'я Олександрівна: кандидат наук з фізичного виховання і спорту, викладач кафедри олімпійського і професійного спорту; Харківська державна академія фізичної культури: 61058, м. Харків, вул. Клочківська, 99, Україна.

Окунь Дарья Александровна: кандидат наук по физическому воспитанию и спорту, преподаватель кафедры олимпийского и профессионального спорта; Харьковская государственная академия физической культуры: 61058, г. Харьков, ул. Клочковская, 99, Украина.

Daria Okun: PhD (Physical Education and Sport), Lecturer in the Department of Olympic and Professional Sports; Kharkiv State Academy of Physical Culture, 61058, Kharkiv, st. Klochkivska, 99, Ukraine.

ORCID.ORG/0000-0002-0639-5846

E-mail: dariaokun@gmail.com

Коваль Святослав Святославович: к. фіз. вих., доцент; Харківська державна академія фізичної культури: вул. Клочківська 99, Харків, 61058, Україна.

Коваль Святослав Святославович: к. физ. восп., доцент; Харьковская государственная академия физической культуры: ул. Клочковская 99, г. Харьков, 61058, Украина.

Svyatoslav Koval: PhD (physical education and sport), Associate Professor; Kharkiv State Academy of Physical Culture: Klochkivska str. 99, Kharkiv, 61058, Ukraine.

ORCID.ORG/0000-0001-7140-6276

E-mail: Koval.S.S.79@gmail.ru